

Lisätiedot:

vs. kirjastonjohtaja Jaakko Tiinanen, puh. 050 505 6403
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Yleisistä kirjastoista annetun lain (1492/2016, myöh. kirjastolaki) 14 §:n mukaisesti kunta hyväksyy kirjaston käyttösäännöt, joilla edistetään kirjaston sisäistä järjestystä, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kirjastot toimivat eheänä yhteisenä Helmet-kokonaisuutena, jolla on jo kaksikymmentä vuotta ollut yhtenäiset käyttösäännöt.

Kirjastojen palveluvalikoiman osaksi on kaikissa Helmet-kaupungeissa viime vuosina vakiintunut omatoimikirjastopalvelu, jonka puitteissa tilat ja osa palveluista ovat asiakkaiden käytössä silloinkin, kun henkilökuntaa ei ole paikalla. Tällä tavoin on voitu lisätä palvelujen saatavuutta ja tilojen käyttötehokkuutta ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Palvelu on ollut huomattavan suosittu: pelkästään Kauniaisten kirjastossa säännöllisinä omatoimiasiakkaina on noin 1 000 henkilöä. Omatoimipalvelu on syntynyt toiminta edellä, eikä kirjastojen käyttösäännöissä ole aiemmin ollut mitään erillisiä määräyksiä kirjaston omatoimikäyttöön liittyen. Kullakin kaupungilla on ollut omat omatoimikäytön ohjeensa, mutta niitä ei ole käyttösääntöjen tapaan annettu hallintopäätöksenä eikä niillä voida siten suoraan synnyttää asiakkaille velvollisuuksia. Joissakin Helmet-kirjastoissa on esiintynyt omatoimikäyttöön liittyviä järjestyshäiriötilanteita, ja Helmet-kaupungit ovatkin päättäneet valmistella yhdessä kirjaston omatoimikäyttöä koskevat käyttösäännöt.

Omatoimikäyttösääntöjen tavoitteena on ensinnäkin selkiyttää asiakkaan erityisiä velvollisuuksia kirjastossa henkilökunnan poissa ollessa asioitaessa velvoittamalla henkilökohtaiseen tunnistautumiseen kirjastoon saavuttaessa sekä kirjastossa esillä oleviin poistumisohjeisiin tutustumiseen. Tämän lisäksi pyrkimyksenä on yhtenäistää alle 15-vuotiaiden lasten omatoimiasiakkaaksi tulon prosessia tasapainoisesti yhteensovittaen lasten turvallisuuteen liittyvät näkökohdat sekä lapsillekin kuuluvan oikeuden käyttää monipuolisesti kirjaston palveluita. Kolmanneksi tarkoituksena on mahdollistaa määräaikaisen kirjastolain 15 §:n mukaisen käyttökiellon määrääminen koskien pelkkää omatoimikäyttöä niissä tapauksissa, joissa asiakkaan käyttösääntöjen rikkominen ajoittuu nimenomaan vain omatoimiaikaan. Tällä hetkellä ainoana käyttösääntöjen mahdollistamana menettelynä on ollut käyttökiellon antaminen koskien kaikkea kirjastonkäyttöä, eikä tämä ole aina oikeasuhteinen seuraamus silloin kun käytön ongelmat ovat liittyneet lähinnä omatoimiseen asiointiin.

Toiminnalliset muutokset ovat Kauniaisten osalta vähäisiä, sillä Helmet-kirjastojen yhteisten omatoimikäyttösääntöjen pohjana ovat olleet Kauniaisten käyttämät kirjaston omatoimikäytön ohjeet. Keskeisin muutos on se, että omatoimikirjaston käyttäminen edellyttää jatkossa kertaluontoista rekisteröitymistä omatoimiasiakkaaksi, missä yhteydessä kaikille omatoimiasiakkaille on mahdollista jakaa tietoa omatoimiasiointiin liittyvistä velvollisuuksista ja turvallisuusnäkökohdista. Lisäksi mahdollisuus pelkästään omatoimikäyttöön rajoittuvaan käyttökieltoon sekä alle 15-vuotiaiden lasten

omatoimikäyttömahdollisuus huoltajan suostumuksella avautuvat muutoksen myötä.

Uusien omatoimikäyttö sääntöjen on tarkoitus astua voimaan 1.11.2023 lukien. Helmet-kirjastojen yhteinen asiakastiedotus ja ennakkorekisteröitymismahdollisuuden tarjoaminen tapahtuu 1.9. - 31.10.2023.

Sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Hyvinvointivaliokunta vahvistaa Helmet-kirjastojen omatoimikäyttö säännöt käytettäväksi Kauniaisten kaupunginkirjastossa 1.11.2023 alkaen. Käyttö säännöt ovat voimassa toistaiseksi.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

Helmet-omatoimikirjastojen käyttö säännöt